

BANCA
NAȚIONALĂ
A ROMÂNIEI

Sondaj privind creditarea companiilor nefinanciare și a populației

Mai 2024

Sondaj* privind creditarea companiilor nefinanciare și a populației

Trimestrul I 2024

Mai 2024

* A se vedea Anexa și notele metodologice pentru aspecte legate de caracteristicile și terminologia folosite în sondaj (<http://www.bnro.ro/Anexe--6352.aspx>).

NOTĂ

Toate drepturile rezervate.

Reproducerea informațiilor este permisă numai în scopuri educative și necomerciale și numai cu indicarea sursei.

Banca Națională a României
Str. Lipscani nr. 25, cod 030031, București
tel.: 021/312 43 75; fax: 021/314 97 52

ISSN 2458-0538

Cuprins

Sinteză	5
<hr/>	
1. Creditarea companiilor nefinanciare	5
<hr/>	
1.1. Standardele de creditare	5
1.2. Termenii creditării	7
1.3. Cererea de credite	8
1.4. Evoluții ale riscului de credit asociat creditării companiilor nefinanciare	8
2. Creditarea populației	10
<hr/>	
2.1. Standardele de creditare	10
2.2. Aspecte specifice creditării ipotecare (achiziția de locuințe și terenuri)	11
2.3. Aspecte specifice creditului de consum	15
Anexă	17

Sinteză

În T1 2024, pentru al treilea trimestru consecutiv, instituțiile de credit autohtone au indicat menținerea constantă a standardelor de creditare pentru împrumuturile și liniile de credit acordate companiilor nefinanciare. În schimb, în cazul împrumuturilor acordate populației, a fost raportată relaxarea standardelor de creditare, principalii factori care au contribuit în acest sens fiind modificarea concurenței din sectorul bancar, așteptările privind situația economică generală și cele privind situația financiară a populației. Pentru T2 2024, băncile anticipează o cvasimenținere neschimbată a standardelor de creditare pentru creditele acordate companiilor nefinanciare, concomitent cu continuarea relaxării celor pentru creditele acordate populației.

Conform băncilor, cererea de credite din partea sectorului real s-a majorat în T1 2024, cu precădere în cazul populației. În ceea ce privește T2 2024, instituțiile de credit se așteaptă la continuarea creșterii cererii de credite din partea ambelor segmente, companii nefinanciare și populație, pentru toate tipurile de credit și maturitățile avute în vedere.

1. Creditarea companiilor nefinanciare

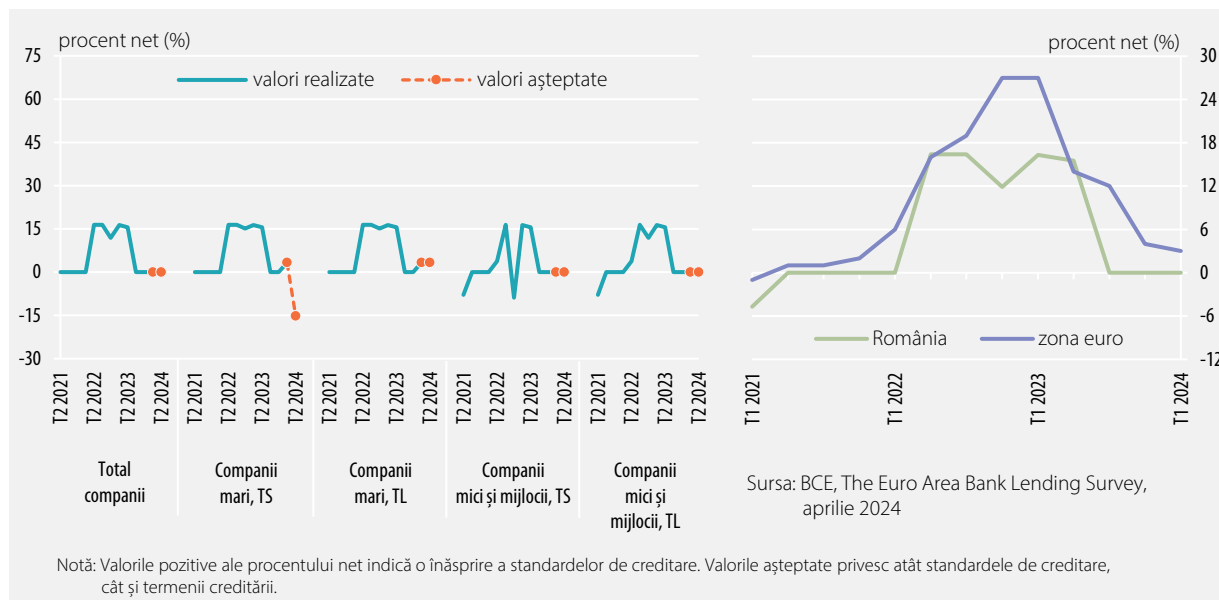
1.1. STANDARDELE DE CREDITARE

Pentru al treilea trimestru consecutiv, în T1 2024, instituțiile de credit din România au raportat menținerea constantă a standardelor de creditare pentru împrumuturile și liniile de credit acordate companiilor nefinanciare la nivel agregat. Această evoluție a fost în linie cu așteptările comunicate în trimestrul anterior (Grafic 1.1). De asemenea, peste 95 la sută dintre bănci au indicat menținerea constantă a standardelor de creditare și pe segmentele IMM și corporații, indiferent de maturitatea împrumuturilor. În ceea ce privește T2 2024, respondenții se așteaptă, în continuare, la menținerea neschimbată a standardelor de creditare pentru companii nefinanciare, atât la nivel agregat, cât și în cazul principalelor segmente, IMM și corporații, cu excepția împrumuturilor pe termen scurt acordate corporațiilor, acolo unde este așteptată o relaxare a standardelor de creditare (-15 la sută procent net).

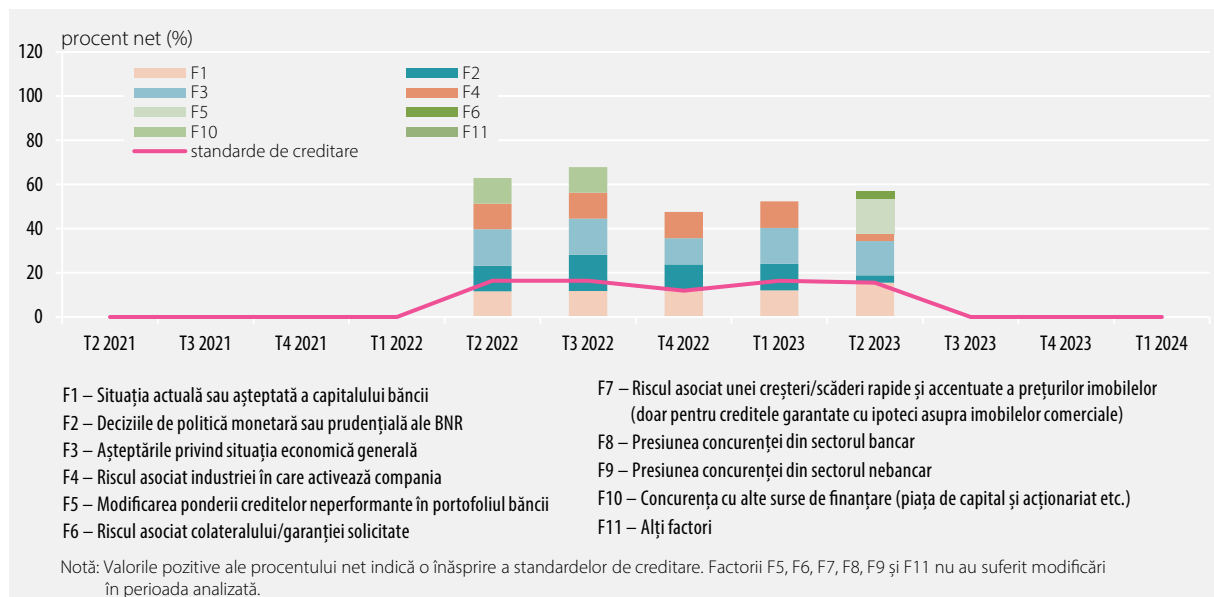
Băncile din zona euro au indicat, pentru al 12-lea trimestru consecutiv, înăsprirea standardelor de creditare pentru împrumuturile și liniile de credit acordate companiilor nefinanciare. Înăsprirea (3 la sută procent net) a fost mai redusă decât anticipaseră băncile în runda anterioară a Sondajului BCE. Principalul factor care a acționat în sensul înăsprirei a fost percepția băncilor asupra riscurilor, în timp ce alți factori nu au avut un impact asupra standardelor de creditare. Cererea netă de împrumuturi a firmelor a continuat să scadă în T1 2024. Acest declin a fost determinat în principal de ratele dobânzilor mai mari raportate de băncile din toate cele patru economii din zona euro (Germania, Franța, Italia și Spania) și de contractarea investițiilor fixe.

Pentru T2 2024, băncile din zona euro anticipează continuarea înăspririi standardelor de creditare și reducerea cererii de credite.

Grafic 1.1. Modificări ale standardelor de creditare

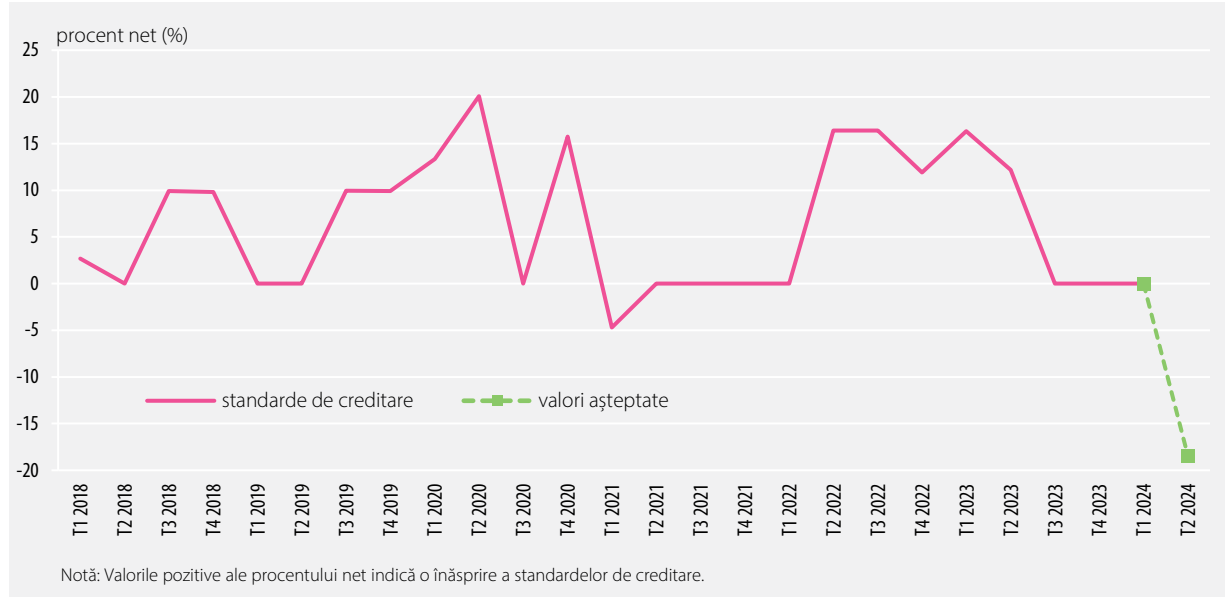
Grafic 1.2. Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare

Instituțiile de credit din România au indicat faptul că niciun factor nu a acționat semnificativ asupra standardelor de creditare în T1 2024 (Grafic 1.2).

În T1 2024, băncile au raportat menținerea neschimbată a standardelor de creditare și în cazul creditelor garantate cu ipotecă asupra imobilelor comerciale. Pentru T2 2024, este așteptată relaxarea standardelor de creditare pentru această categorie de împrumut (-18 la sută procent net) (Grafic 1.3).

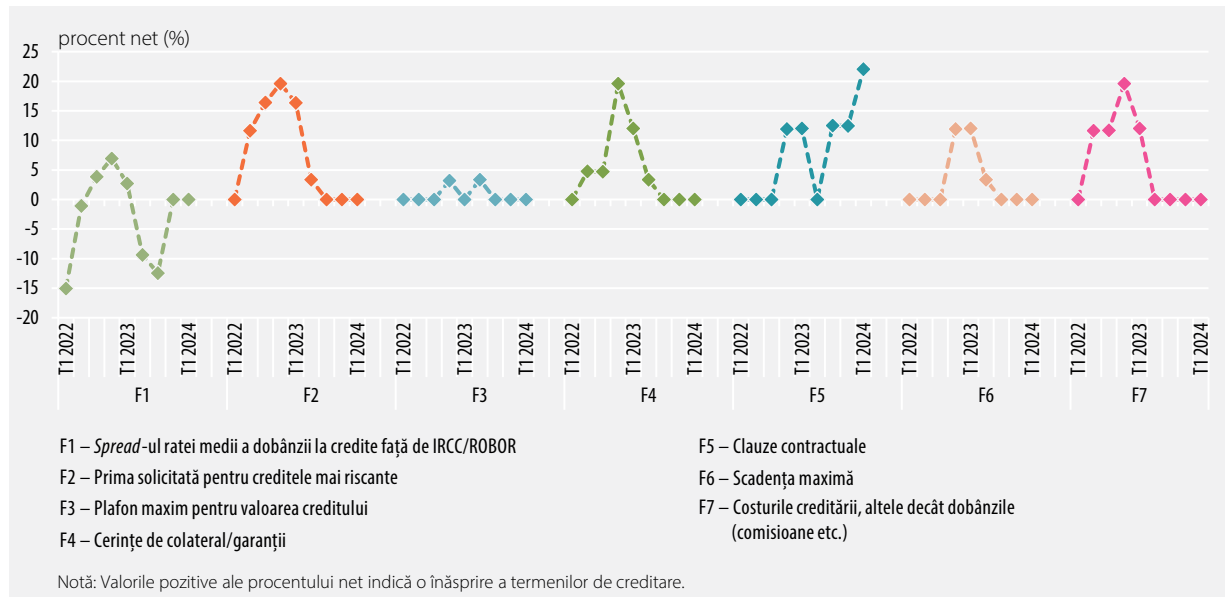
Grafic 1.3. Modificări trimestriale ale standardelor de creditare pentru credite garantate cu ipoteci asupra imobilelor comerciale

1.2. TERMENII CREDITĂRII

În T1 2024, un singur termen al creditării a avut o evoluție în sensul înăsprii, respectiv clauzele contractuale (+22 la sută procent net), similar rundei anterioare a *Sondajului* (Grafic 1.4.).

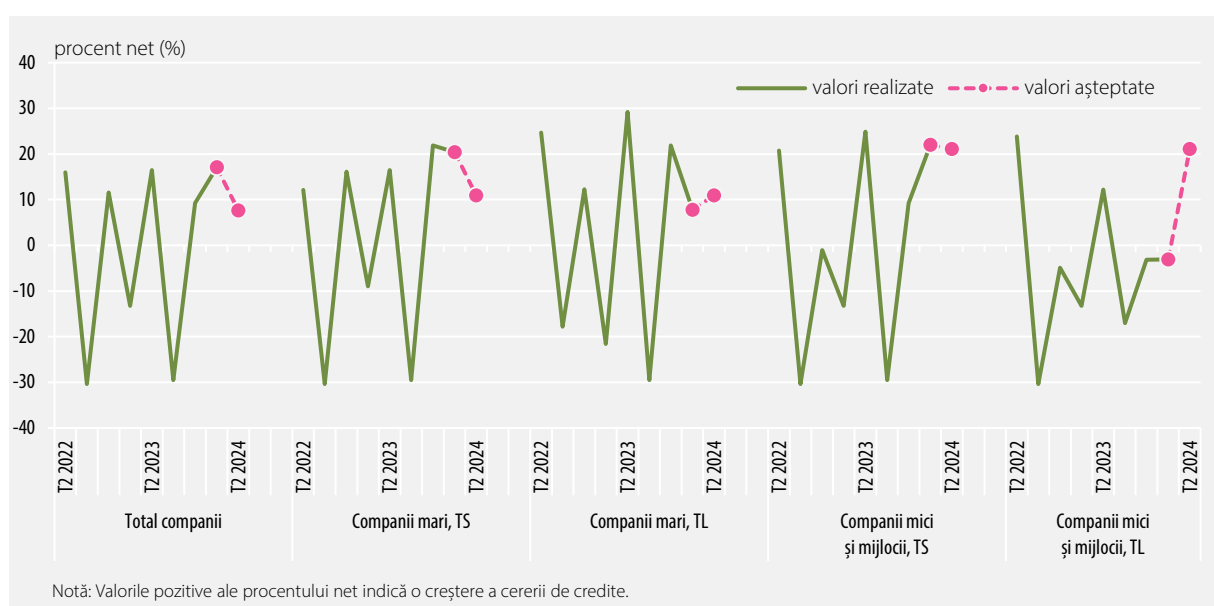
Grafic 1.4. Modificarea termenilor contractelor de creditare

1.3. CEREREA DE CREDITE

Băncile au raportat creșterea cererii de credite din partea companiilor nefinanciare în T1 2024, atât la nivel agregat (+17 la sută procent net), cât și pe segmentele și maturitățile considerate, cu excepția cererii pentru creditele pe termen lung acordate IMM (-3 la sută procent net). Pentru T2 2024, instituțiile de credit se așteaptă la o continuare a majorării cererii de credite din partea companiilor nefinanciare, atât la nivel agregat, cât și la nivelul tuturor segmentelor și maturităților avute în vedere (Grafic 1.5).

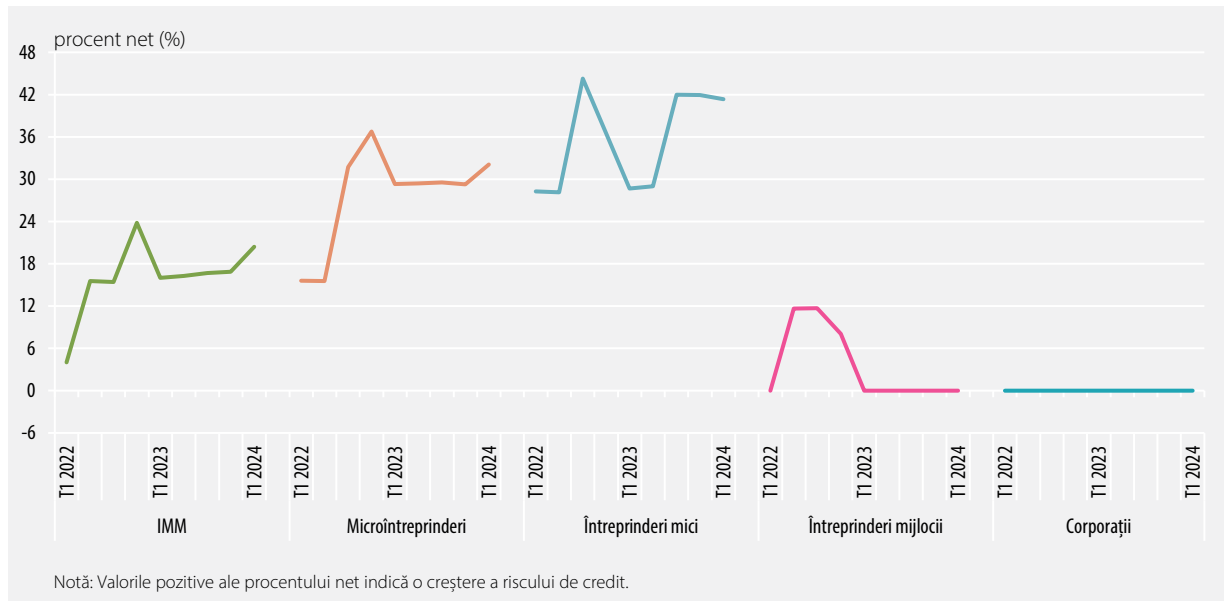
Grafic 1.5. Dinamica cererii de credite

1.4. EVOLUȚII ALE RISCULUI DE CREDIT ASOCIAT CREDITĂRII COMPANIILOR NEFINANCIARE

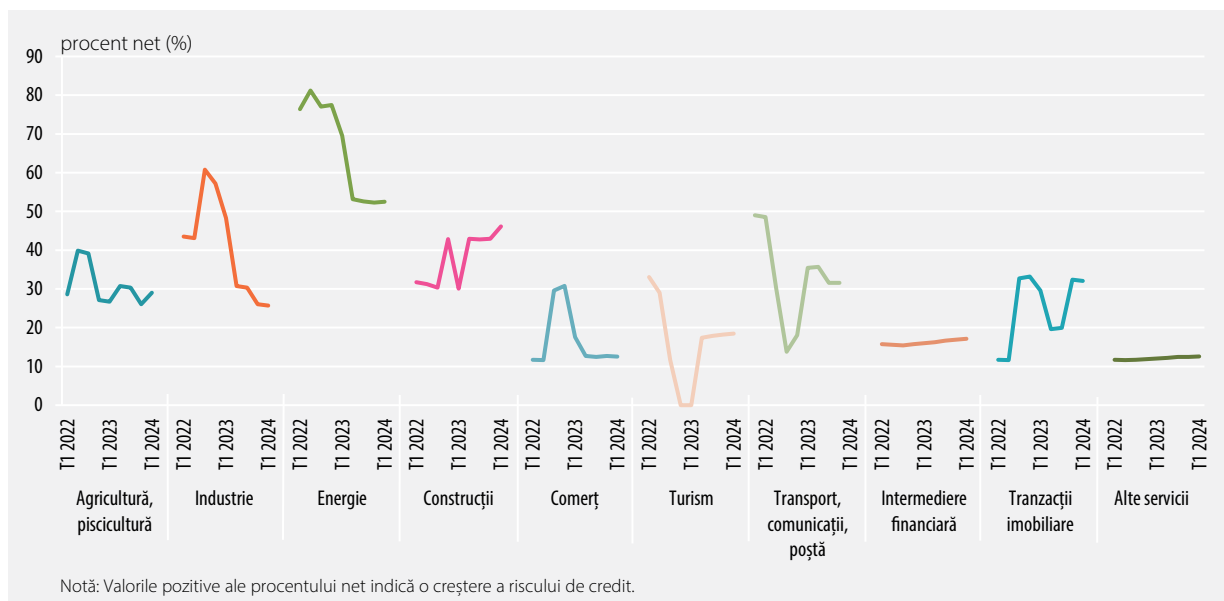
Similar edițiilor anterioare ale *Sondajului*, și în T1 2024 instituțiile de credit au raportat în unanimitate menținerea constantă a riscului de credit asociat împrumuturilor acordate corporațiilor. Pentru IMM, riscul de credit a fost evaluat, în continuare, în creștere moderată față de trimestrul anterior (20 la sută procent net) (Grafic 1.6). Din punct de vedere al dimensiunii IMM, în T1 2024, băncile au considerat întreprinderile mici ca fiind cele mai riscante (41 la sută procent net), urmate de microîntreprinderi (32 la sută procent net). Riscul de credit asociat creditării întreprinderilor mijlocii a rămas nemodificat față de trimestrul precedent.

Grafic 1.6. Evoluția riscului de credit pe tipuri de companii

Din perspectivă sectorială, băncile respondente au indicat, similar edițiilor precedente ale *Sondajului*, creșterea riscului de credit asociat creditării a 8 dintre cele 10 sectoare luate în considerare și în T1 2024 (peste 15 la sută procent net) (Grafic 1.7). Cel mai riscant sector a fost considerat, și în acest trimestru, pentru al 12-lea trimestru consecutiv, cel energetic (53 la sută procent net, similar T4 2023), urmat de construcții (46 la sută procent net, în creștere față de 43 la sută procent net în T4 2023) și tranzacții imobiliare (32 la sută procent net, identic cu T4 2023). Pentru două dintre celelalte sectoare, respectiv comerț și alte servicii, riscul de credit a rămas relativ constant față de trimestrul precedent (Grafic 1.7).

Grafic 1.7. Evoluția riscului de credit pe ramuri de activitate

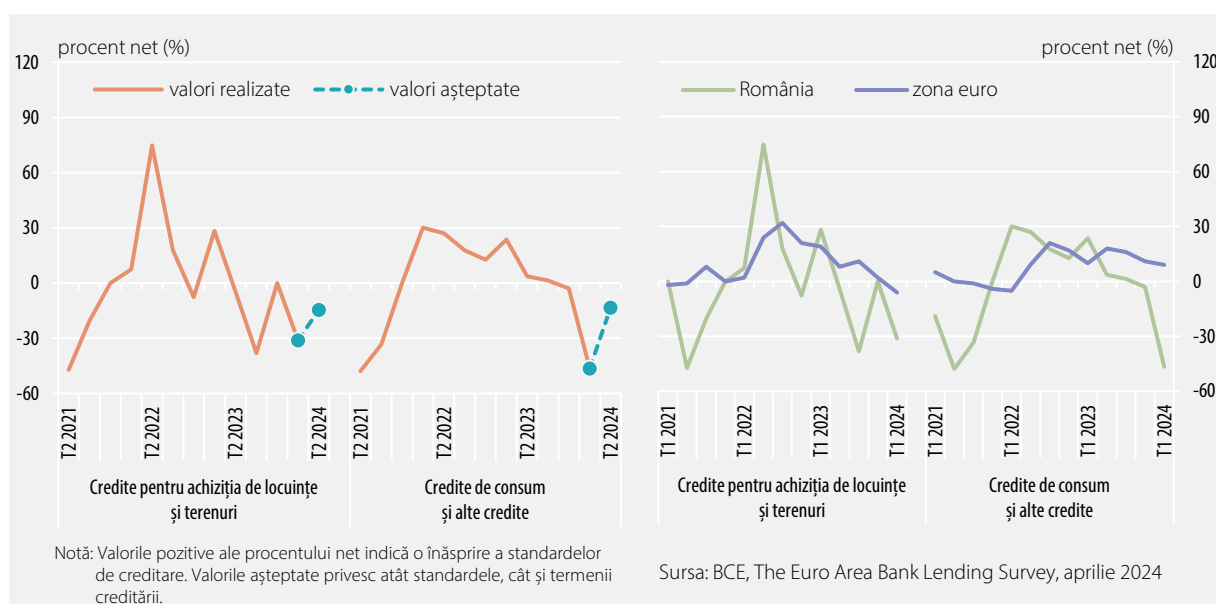
În T1 2024, nivelul pierderii în caz de nerambursare (LGD) a înregistrat o reducere de 1 punct procentual față de trimestrul anterior, ajungând la valoarea de 38 la sută. Cu excepția sectoarelor industrie și al comerț, toate celelalte sectoare au consemnat reduceri ale nivelului LGD. Cel mai ridicat nivel al acestui indicator se menține în cazul sectorului utilității (46 la sută).

2. Creditarea populației

2.1. STANDARDELE DE CREDITARE

În T1 2024, băncile autohtone au relaxat semnificativ standardele de creditare pentru toate împrumuturile acordate populației, relaxarea fiind mai pronunțată în cazul creditelor de consum (-46,5 la sută procent net), față de creditele ipotecare (-31 la sută procent net). Băncile estimează o nouă relaxare a standardelor de creditare în T2 2024 pentru toate creditele acordate populației (Grafic 2.1).

Grafic 2.1. Modificarea standardelor de creditare a populației

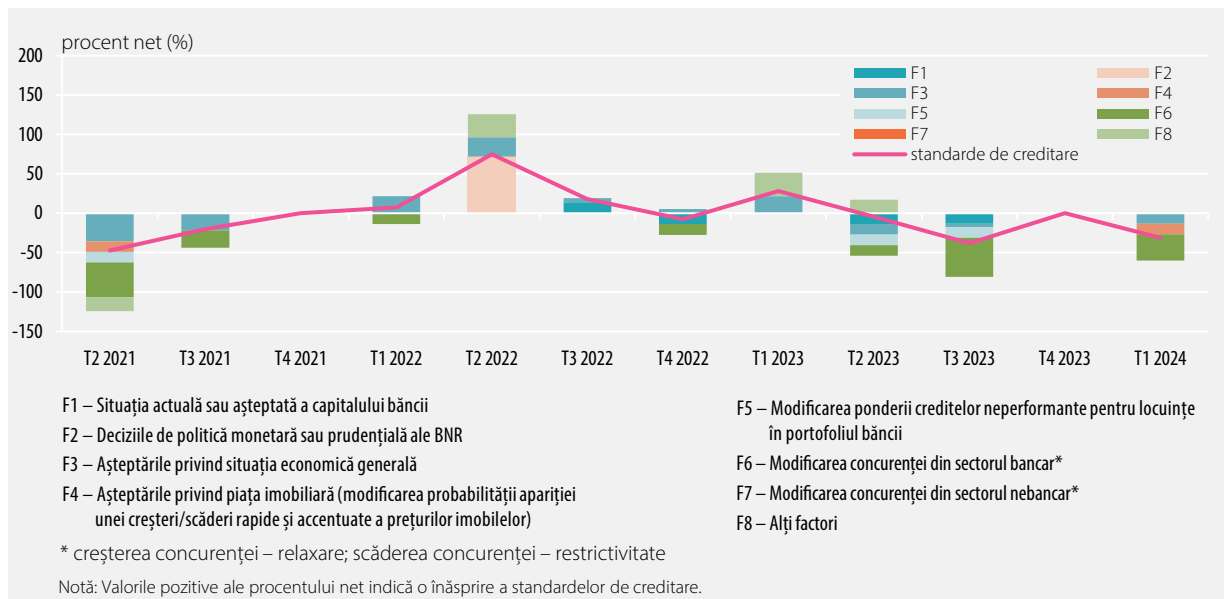
Pierdere medie în caz de nerambursare (LGD) pentru creditele populației aflate în stare de nerambursare s-a păstrat constantă, la 42,7 la sută în T1 2024. Scăderea valorii indicatorului LGD pe segmentul cardurilor de credit (-1,5 puncte procentuale) a fost contracarată de creșterea observată în cazul creditelor de consum garantate (+1,5 puncte procentuale).

Instituțiile de credit din zona euro au raportat, pentru prima dată din T4 2021, o relaxare moderată a standardelor de creditare pentru împrumuturile destinate achiziției de locuințe acordate populației, în timp ce standardele de creditare pentru creditele de consum au continuat să se înăsprească. Concurența bancară și toleranța la risc a instituțiilor de credit au fost principalii factori care au stat la baza relaxării standardelor de creditare pentru creditele pentru locuințe, în timp ce percepția asupra nivelului de risc și toleranța la risc au determinat continuarea înăspririi în cazul creditelor de consum. Pentru T2 2024, băncile se așteaptă ca standardele de creditare să rămână neschimbate pentru ambele categorii de credite. Cererea pentru credite de locuințe a scăzut ușor, factorii care au contribuit la această evoluție fiind perspectivele pieței imobiliare, nivelul general al ratelor de dobândă și încrederea consumatorilor. În ceea ce privește cererea de credit de consum, aceasta a rămas stabilă. Pentru T2 2024, băncile se așteaptă ca cererea să crească pentru ambele segmente de creditare a populației, într-o măsură mai ridicată pentru împrumuturile destinate locuințelor decât pentru cele aferente consumului.

2.2. ASPECTE SPECIFICE CREDITĂRII IPOTECARE (ACHIZIȚIA DE LOCUINȚE ȘI TERENURI)

În T1 2024, factorii care au contribuit la relaxarea standardelor de creditare aferente împrumuturilor destinate achiziției de locuințe și terenuri au fost modificarea concurenței din sectorul bancar, așteptările privind situația economică generală și așteptările privind piața imobiliară (Grafic 2.2).

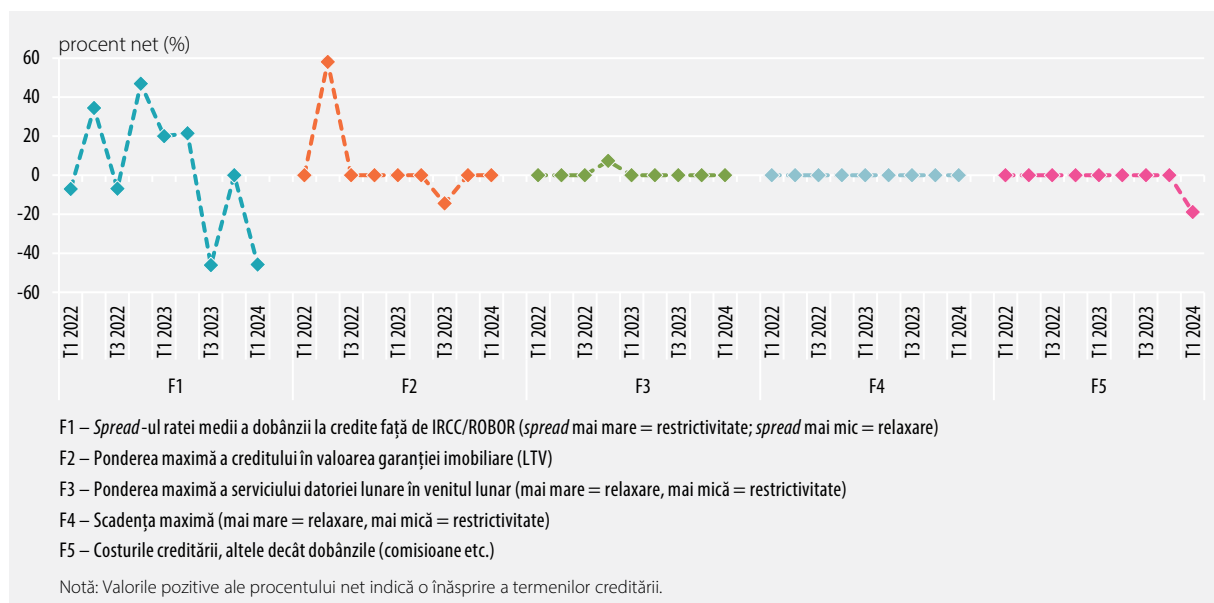
Grafic 2.2. Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare

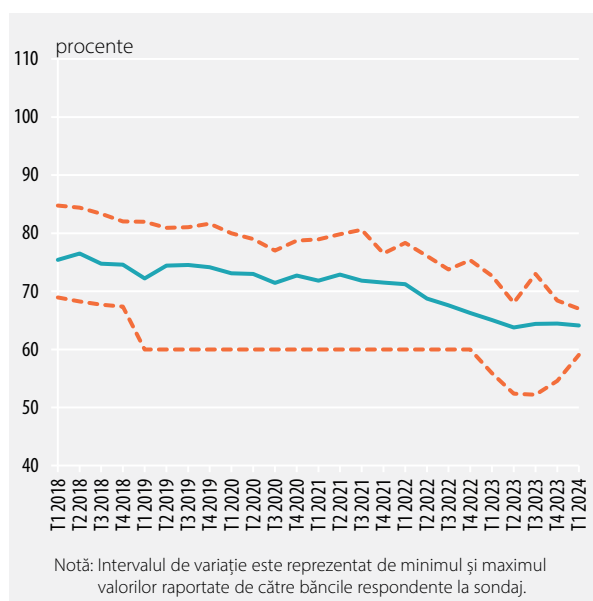
(i) Termenii creditării

Referitor la termenii contractelor de credit imobiliar în T1 2024, *spread-ul* ratei medii a dobânzii la credite față de IRCC/ROBOR și costurile creditării (altele decât dobânzile) au consemnat o relaxare (procent net de -46 la sută și, respectiv, -19 la sută), Grafic 2.3.

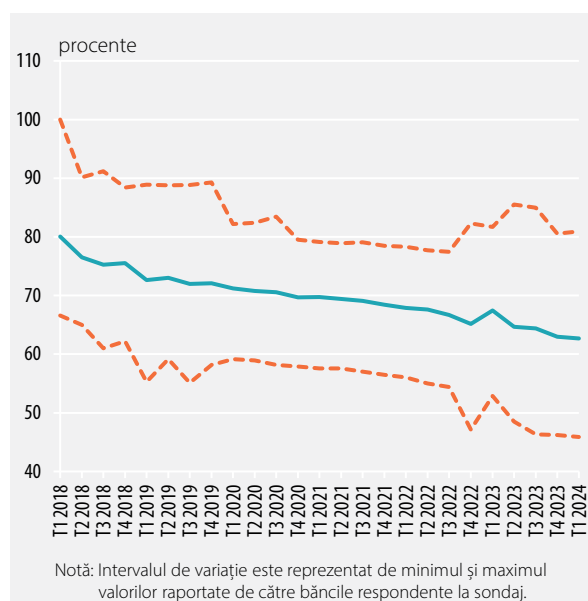
Grafic 2.3. Termenii creditării ipotecare

Grafic 2.4. LTV – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru creditele ipotecare nou-acordate în trimestrul analizat

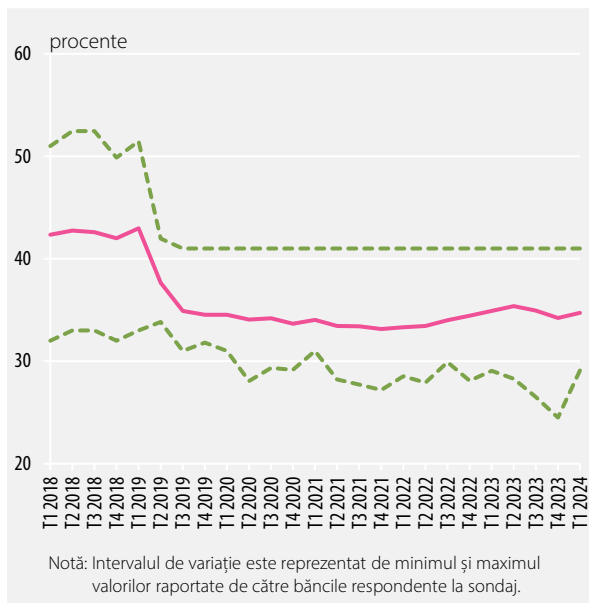
Grafic 2.5. LTV – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru total credite ipotecare acordate

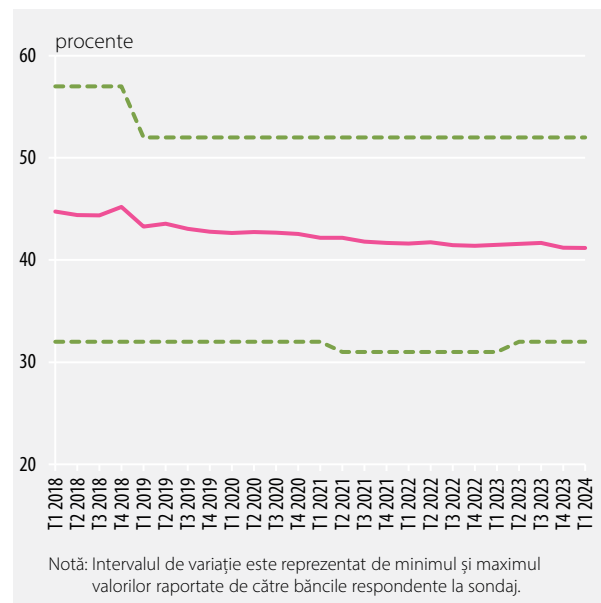
Valoarea medie a indicatorului LTV (*loan-to-value*) s-a păstrat la același nivel atât pentru creditele nou-acordate în ultimele trei luni (64 la sută), cât și în cazul creditelor totale acordate (63 la sută), Graficele 2.4 și 2.5.

În T1 2024, nivelul mediu al gradului de îndatorare al populației (DSTI) s-a diminuat ușor cu 1 punct procentual pentru creditele nou-acordate (34 la sută), în timp ce pentru creditele totale acordate indicatorul a rămas constant, la 41 la sută (Graficele 2.6 și 2.7).

Grafic 2.6. Grad de îndatorare – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru creditele ipotecare nou-acordate în trimestrul analizat

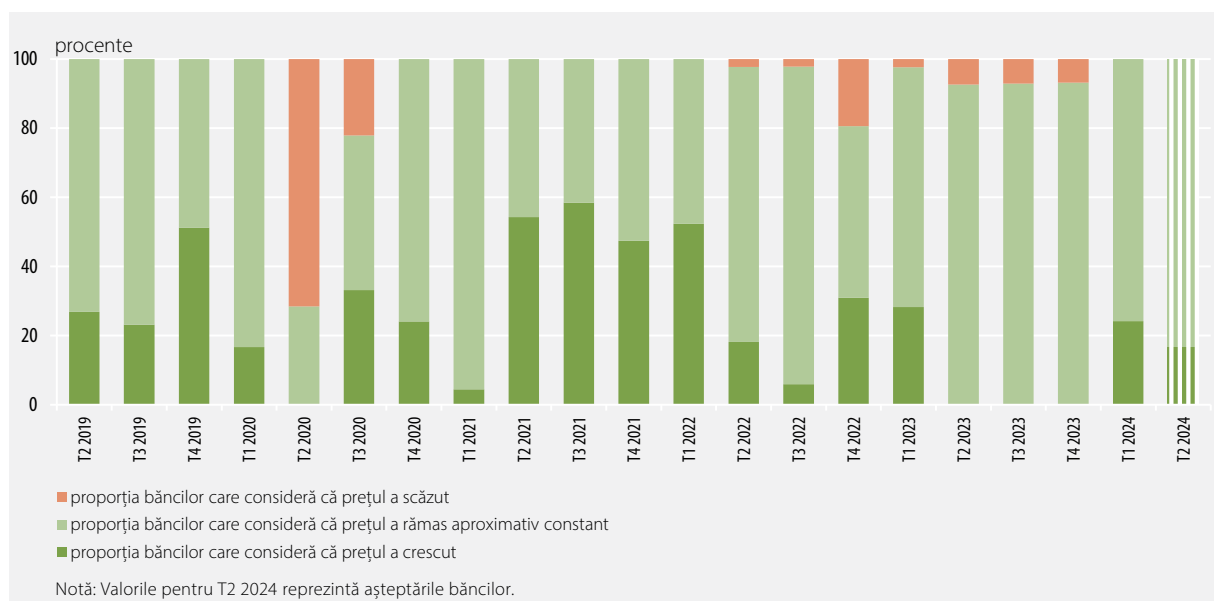
Grafic 2.7. Grad de îndatorare – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru total credite ipotecare acordate

(ii) Evoluția cererii de credite ipotecare și a prețurilor locuințelor

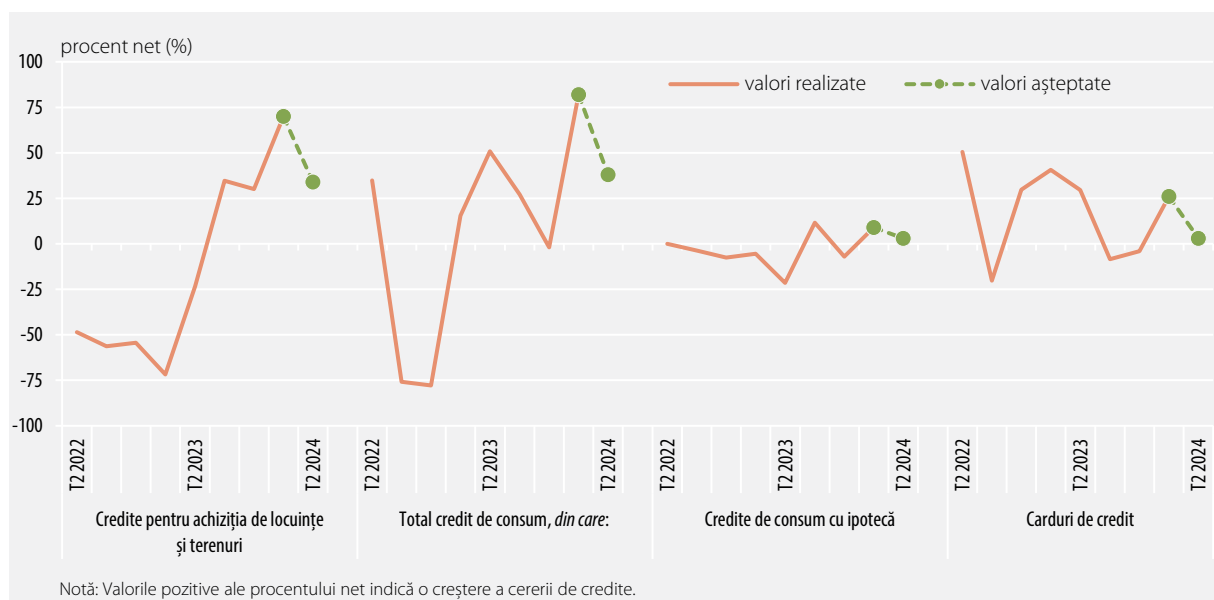
Băncile au raportat, în proporție de 76 la sută, că prețul mediu pe metru pătrat al unei locuințe a rămas aproximativ constant în T1 2024, în timp ce 24 la sută au indicat o creștere de preț. Perspectivele privind piața imobiliară din T2 2024 sunt de menținere a prețului mediu conform a 83 la sută dintre respondenți, 17 la sută estimând un preț mai ridicat (Grafic 2.8).

Grafic 2.8. Evoluția prețurilor locuințelor conform aprecierii băncilor

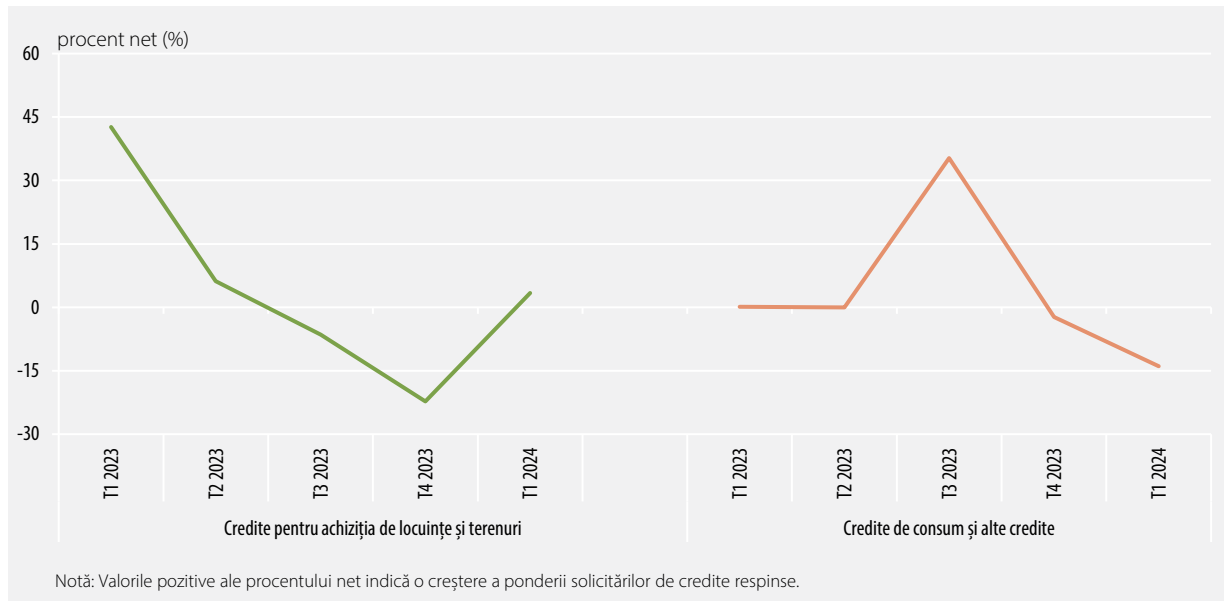
Cererea pentru credite destinate achiziției de locuințe și terenuri a consemnat o creștere substanțială (procent net de 70 la sută) în T1 2024. Băncile respondente se așteaptă la continuarea tendinței de creștere în T2 2024, însă într-o măsură mai redusă (Grafic 2.9).

Grafic 2.9. Modificarea cererii de credite

Ponderea creditelor solicitate de către persoane fizice și respinse de către instituțiile bancare pentru împrumuturile destinate achiziției de locuințe a crescut ușor (3,4 la sută procent net), Grafic 2.10.

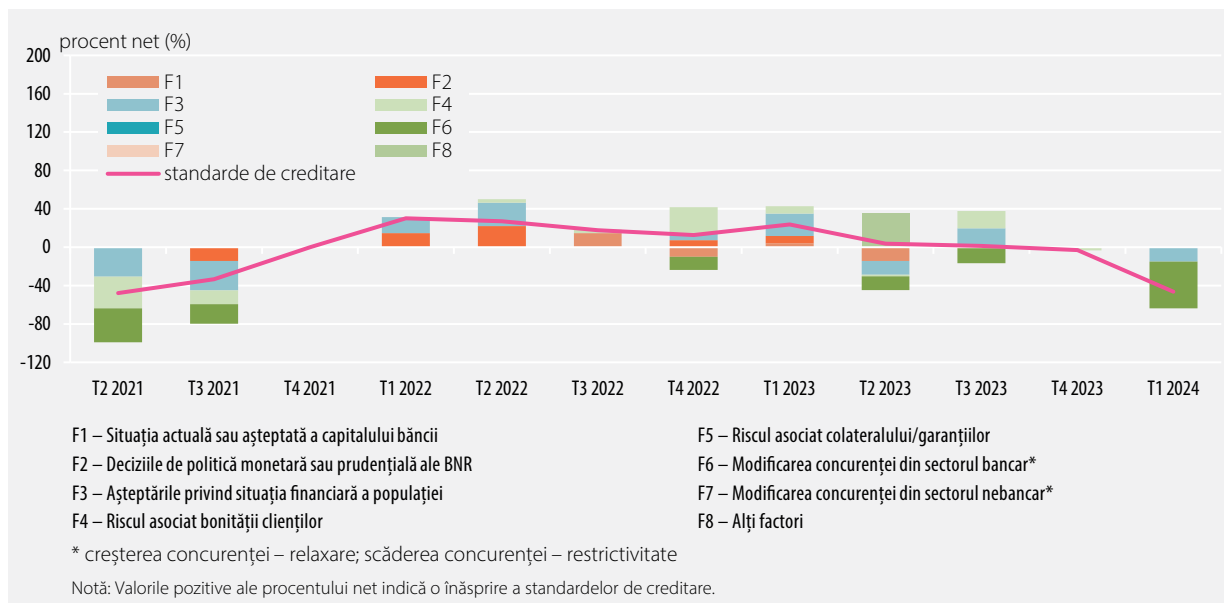
Grafic 2.10. Evoluția ponderii solicitărilor de credite respinse

2.3. ASPECTE SPECIFICE CREDITULUI DE CONSUM

Factorii care au acționat, în sensul relaxării, la nivelul standardelor de creditare pentru creditele de consum din T1 2024 au fost modificarea concurenței din sectorul bancar (-49 la sută procent net) și așteptările privind situația financiară a populației (-15 la sută procent net) (Grafic 2.11).

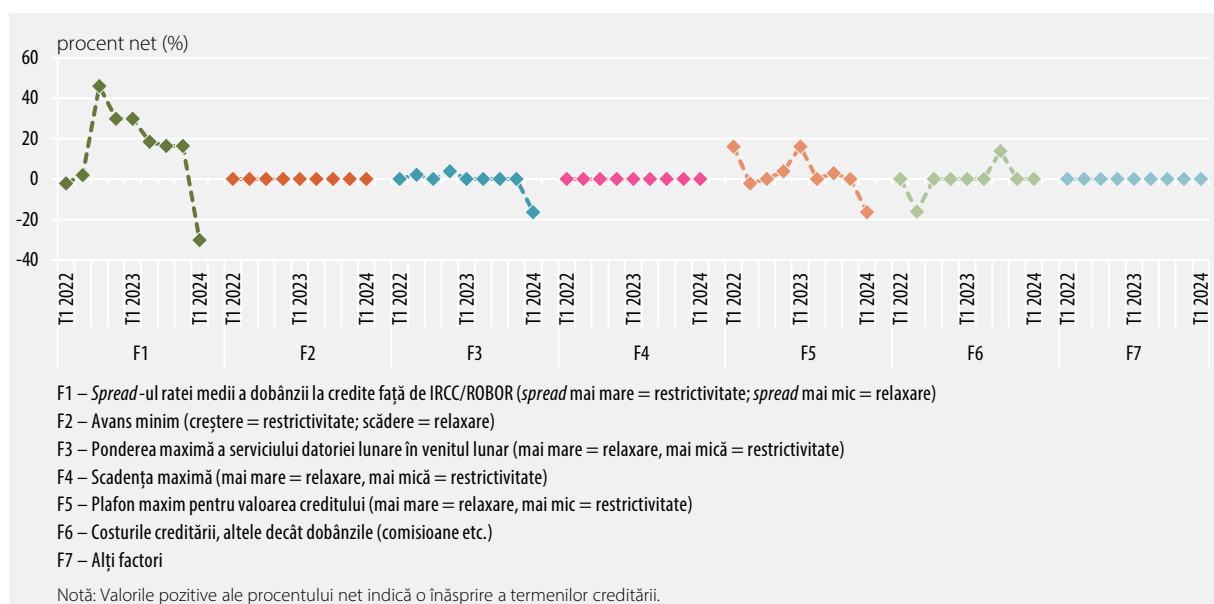
Grafic 2.11. Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare

(i) Termenii creditării

În cadrul termenilor contractelor de credit de consum s-au observat relaxări provenite din evoluția *spread-ului* ratei medii a dobânzii la credite față de IRCC/ROBOR (-30,2 la sută procent net), a ponderii maxime a serviciului datoriei lunare în venitul lunar și a plafonului maxim pentru valoarea creditului (16,4 la sută procent net pentru cele din urmă), Grafic 2.12.

Grafic 2.12. Termenii creditului de consum

(ii) Evoluția cererii de credit de consum

Gospodăriile și-au majorat semnificativ cererea de credite de consum în T1 2024 (82 la sută procent net). Segmentul creditelor de consum negarantate a avut cea mai însemnată contribuție la această evoluție (82 la sută procent net), urmat de cardurile de credit (26 la sută procent net) și de creditele de consum garantate (9 la sută procent net). Rata de respingere a solicitărilor de credite de consum s-a diminuat în T1 2024 (Grafic 2.10).

Anexă

Sondajul este efectuat trimestrial de BNR în lunile ianuarie, aprilie, iulie și octombrie. Are la bază un chestionar (publicat în cadrul analizei din mai 2008) care este transmis primelor 10 bănci alese după cota de piață aferentă creditării companiilor și populației. Aceste instituții dețin aproximativ 80 la sută din creditarea acestor sectoare.

Chestionarul este structurat în două secțiuni, urmărind distinct caracteristicile creditului către (A) companii nefinanciare și (B) populație. Întrebările vizează opiniile băncilor privind evoluția:

- standardelor de creditare (normele interne de creditare sau criteriile ce ghidează politica de creditare a instituțiilor de credit);
- termenilor și condițiilor de creditare (obligațiile specifice agreate de creditor și debitor în contractul de credit încheiat, de ex.: rata dobânzii, colateralul, scadența etc.);
- riscurilor asociate creditării;
- cererii de creditare;
- altor detalii specifice creditării (așteptări privind prețul mediu pe metru pătrat al unei locuințe, ponderea serviciului datoriei în venitul populației, ponderea creditului în valoarea garanției ipotecare etc.).

Răspunsurile la întrebări sunt analizate din perspectiva procentului net (sold conjunctural).

În cazul întrebărilor care se referă la standardele de creditare, procentul net reprezintă diferența dintre procentul băncilor care au raportat înăsprirea standardelor și procentul băncilor care au raportat relaxarea acestora. Un procent net pozitiv semnalează că o proporție mai mare de bănci au înăspriț standardele de creditare, în timp ce un procent net negativ presupune că o proporție mai mare de bănci au relaxat standardele de creditare.

În cazul întrebărilor care se referă la cererea de credite, procentul net reprezintă diferența dintre procentul băncilor care au raportat creșterea cererii de credite și procentul băncilor care au raportat scăderea acestora. Un procent net pozitiv semnalează că o proporție mai mare de bănci a raportat creșterea cererii de credite, în timp ce un procent net negativ presupune că o proporție mai mare de bănci a raportat scăderea cererii de credite. Procentul net este calculat ținându-se cont de cota de piață a băncilor respondente. În mod similar sunt tratate răspunsurile și la celelalte întrebări, cu specificația că în notele graficelor sunt explicate valorile pozitive ale procentului net.

Opiniile acoperă evoluțiile din ultimele trei luni, iar așteptările se referă la următoarele trei luni.

